

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Copernicuse programmi (2014–2020) vaahindamine““

[COM(2017) 617 final]

(2018/C 237/04)

Raportöör: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Komisjon, 18.1.2018
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav seksioon	ühtse turu, tootmise ja tarbimise seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	9.3.2018
Vastuvõtmine täiskogus	14.3.2018
Täiskogu istungjärk nr	533
Hääletuse tulemus	178/0/2
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldab heameelt tulemuste üle, mida komisjoni andmetel on seni Copernicuse programmiga saavutatud. Juba toimivad satelliidid on väga täpsed ja kvaliteetsed ja edastavad iga päev ülemaailmselt Maa seire andmeid.

1.2 Komitee rõhutab, et Copernicuse programmi saavutuste hindamisel tuleks lisaks majanduslikule küljele arvesse võtta ka sotsiaalseid ja keskkonnaaspekte. EL on seadnud endale kestliku arengu eesmärgid ja on kliimamuutuste vastu võitlemisel maailmas liidrite hulgas, pühendudes veendunult ja ambitsioonikalt COP21 eesmärkide saavutamisele. Copernicuse programm on seejuures aga kõige olulisem süsteem, mis tagab selged näitajad ja vahendid tulemuslikkuse ja saavutuste mõõtmiseks mitte ainult ELi tasandil, vaid ülemaailmselt.

1.3 Copernicuse programm on kliimamuutuste, toiduga kindlustatuse, rahvatervise, katastroofide ohjamise, inimkaubitsemise vastu võitlemise, mereohutuse jne valdkonnas kesksel kohal. EL on liider kliimamuutuste, erinevate gaaside heite, põllumajandus- ja metsamaa seisundi ning merede olukorra jälgimisel ja eelnimetatu kohta täpsete andmete hankimisel. Ilma nende andmeteta ei oleks teadusringkonnal võimalik nimetatud probleeme mõista ja soovitada viise, kuidas kliimamuutustega edukalt toime tulla, toota säästvalt toitu jne.

1.4 Euroopa kodanikud ei tunne Copernicuse programmiga seoses erilist omanikutunnet ega uhkust. Euroopa kodanikud ei ole Copernicusest ja selle eelistest teadlikud, nagu nad pole sageli teadlikud Euroopa kosmoseprogrammidest üldiselt. Programm ja sellega seotud tegevusvaldkonnad peaksid olema massimeedias nähtavamad ning kodanikuühiskonnale ja aktiivsetele kodanikele avatud. Komitee peab hädavajalikuks, et kodanikuühiskond osaleks kosmosestrateegiate ja -programmide määratlemisel.

1.5 Võimalik Copernicuse kasutajafoorum peaks olema ettevõtjate, tarbijate ja kodanikuühiskonna organisatsioonide esindajatele avatud. Tarvis on kutsuda ühiskond kaasa lööma ja luua tegelik **Euroopa kosmosekogukond**. Komitee näitab üles huvi ja soovi etendada aktiivset osa nii otseselt kui ka riiklike organisatsioonide kaudu, mida ta esindab ja millel on tohutu potentsiaal täita lüngad, mis tuvastati komitee projekti „Kosmos ja ühiskond“ käigus.

1.6 Copernicuse programmi tõhusust ei tohiks hinnata üksnes majandustulemuste põhjal. Selle suurim väärtus tuleneb keskkonna- ja sotsiaalsetest aspektidest. See on hädavajalik vahend kliimamuutuste vastu võitlemiseks, maailma rahvastiku kestlikuks toitmiseks, elude päästmiseks merel jne. Sellist teenust ei saa osta kolmandatelt osapooltelt nii riiklikel julgeolekukaalutlustel kui ka seepärast, et praegu ei pakuta mujal sarnase kvaliteediga teenuseid. Programm on meie vastus nendele ülemaailmsetele probleemidele ja näitab meie soovi lahendada neid küpse üleilmse ühiskonnana.

1.7 Copernicuse andmete eduka kasutamise seisukohalt on äärmiselt oluline kaasata VKEd, mikroettevõtjad, idufirmad ja sõltumatud teadlased. Selles valdkonnas tekib uusi ideid ja uusi kasutusvaldkondi. Äärmiselt oluline on edendada eri algatusi ja töötada lõppkasutajate jaoks välja vahendid, mis loovad lisaväärtust. Tähtsat osa on etendanud ja peaks jätkuvalt etendama programm „Horisont 2020“. Väga oluline on juurdepääs rahastusele Euroopa Investeeringuspanga (EIP) ning Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) kaudu.

1.8 Komitee palub tungivalt edendada ambitsioonikamal viisil Copernicuse järjepidevust ja sidusust, teadlikkust sellest programmist ning selle vahendite kasutamist nii eri peadirektoraatides Euroopa tasandil kui ka riiklikes ja piirkondlikes omavalitsustes liikmesriikide tasandil, et toetada avalikke teenuseid. Copernicuse andmed tuleks määrata Euroopa tasandil sõltumatuks ja riiklikuks standardiks. Eurostat peaks rohkem tegelema edusammude ja Copernicuse pakutavate eeliste mõõtmisega.

1.9 Kohalikud väikesed agentuurid riigi tasandil võiksid olla hea lahendus andmete levitamiseks ja Copernicuse kui vahendi edendamiseks liikmesriikide valitsuste tasandil. Kohalike kasutajakogukondade loomine, mis hõlmaksid kohalikke VKEsid, mikroettevõtjaid, idufirmasid ja sõltumatuid teadlasi, piirkondlikke omavalitsusi, kodanikuühiskonna esindajaid, haridusasutusi ning sõltumatuid ja riiklikke nõuandeteenistusi, samuti Copernicusega otseselt töötavaid ühiskonnarühmi, nagu põllumajandustootjad, metsnikud ja keskkonnategelased, võiks aidata Copernicuse andmete kasutamist veelgi suurendada ning edendada programmi tulemuslikkust riigi eripära järgi kohandatuna.

1.10 Äärmiselt oluline on jagada Copernicuse kohta teadmisi. Komitee avaldab heameelt spetsiaalsete magistriprogrammide üle, millega toetatakse mõningaid Euroopa tudengeid, kes õpivad magistriõppes Copernicuse erialal. Komitee nõuab sihtotstarbelist ambitsioonikamat programmi, mis hõlmaks kogu asjakohast tehnilist tuge Copernicuse alal haridust pakuvate osakondade loomiseks kõigis asjakohastes Euroopa ülikoolides, kutsekoolides ja nõuandeteenistuste juures. Kõigil seonduvatel erialadel, sh põllumajandus ja metsandus, inseneriteadus, keskkond, merendus jne, tuleks eraldi teemana lisada Copernicuse programmi võimalik kasutamine. Arvesse tuleb võtta olemasolevate spetsialistide, sh lõppkasutajate väljaõppevajadusi; riikide sõltumatud ja riiklikud nõuandeteenistused võiksid selleks pakkuda eriprogramme.

1.11 Kiire ja lihtsa juurdepääsu andmetele tagavad peatselt kasutusele võetavad Copernicuse andmetele ja teabele juurdepääsu teenused (DIAS). Sellega välditakse mõningaid kriitilisi probleeme, mis on tekkinud seoses Copernicuse andmete allalaadimiseks kuluva ajaga. Komitee palub tungivalt ka kiirendada *in situ* andmete ühtlustamist ja täieliku kättesaadavuse tagamist, mida reguleerivad riiklikud õigusaktid. Copernicuse programmi täieliku edu eeldus on standardimine ja koostalitlusvõime.

1.12 ELi jaoks on säästva ja sotsiaalselt kasuliku majanduse tagamiseks esmatähtis pühenduda kvalifitseeritud inseneride ja tehnikute väljaõpetamisele, uute töökohtade loomisele ning rakenduste arenguga seotud uute erialaoskuste edendamisele.

1.13 Pidades silmas olulisi tulemusi ja kvaliteeti, loodab komitee, et prioriteediks seatakse Euroopa kanderaketid. Edukad orbiidile saatmised, programmide rakendamise täpsus ja tähtaegadest kinnipidamine, samuti uue Ariane 6 ja Vega C kasutamise paindlikkus tagavad kõrge taseme, mis peaks tooma Euroopale pikaajalised lepingud. Komitee ei toeta proteksionistlikku poliitikat, kuid on samas seisukohal, et Euroopa tööstust tuleb vastastikkuse põhimõtte kaudu kaitsta ebaausate võtete eest.

1.14 Erilist tähelepanu tuleks pöörata selles vallas avanevate võimaluste levitamisele põllumajanduses, metsanduses ja kalanduses, kasutades sektori ettevõtjatele suunatud teadlikkuse suurendamise ja teavitamise programme. Energiasääst ning kokkuhoid väetistel ja pestitsiididel võib oluliselt suurendada ja parandada põllumajandustootmist ning veevarude kaitset. Ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire (GMES) Aafrika programmi, millega on juba saavutatud suurepäraseid tulemusi, tuleks komitee arvates tõhustada ja levitada ka muudes arengupiirkondades.

1.15 Komitee kiidab heaks Copernicuse programmi puhul kasutusele võetud juhtimismudeli, eelkõige kasutajafoorumi loomise, mis peaks olema ettevõtjate, teadlaste ja kodanikuühiskonna esindajatele avatud. Järgmine Copernicuse programmi käsitlev määrus peaks toetama praegust mudelit, kus vastutus on jaotatud oskuste järgi, usaldades vastutuse kosmosekomponendi tehnilise külje eest Euroopa Kosmoseagentuurile (ESA) ning vastutuse teenuste eest volitatud üksustele.

1.16 Samal ajal juurdepääsu ja andmekvaliteedi parandamisega tuleb hoogustada lairibaühenduse kasutuselevõtmist kogu Euroopas, eelkõige maa- ja äärepoolsetes piirkondades, millele eraettevõtjad sageli tähelepanu ei pööra. Digitaalse ühtse turu strateegia tõhus rakendamine on Copernicuse programmi pakutavate võimaluste maksimeerimiseks hädavajalik. Komitee toetab seda Euroopa Komisjoni algatust täielikult ning palub parlamendil ja nõukogul kiirendada läbirääkimisi alles arutamisel olevate meetmete lõplikuks kinnitamiseks.

1.17 Esmatähtis on andmete kaitse üha sagedasemate rünnakute eest ning ohtude eest, mida kosmosejäätmel tekitavad kosmosetaristule. Komitee soovib töhustada turvameetmeid ja hoogustada programme, mille eesmärk on kõrvaldada kosmosejäätmel ja satelliidid, mis pole enam kasutusel⁽¹⁾. Euroopa Komisjon peaks suurendama oma jõupingutusi, et saavutada ulatuslik rahvusvaheline kokkulepe.

1.18 Komitee pooldab finantssüsteemi ja investorite suuremat osalemist kosmosetegevuses, kuhu võiks eriliste nn kosmosevõlakirjade väljastamise teel kaasata ka üldsuse. Erilist tähelepanu tuleks pöörata väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ja idufirmade rahastamisele, et nad saaksid luua teenuseid ja uuenduslikke rakendusi. Hiljutised kokkulepped ülemaailmse kliima soojenemise leevendamiseks loovad võimaluse uuteks majandustegevusteks seoses kasvuhoonegaaside heite seirega.

1.19 Komitee soovib samuti hoida ja ehk ka suurendada rahalisi vahendeid Copernicuse programmi jaoks, mis lisaks majanduskasvu ja arengu edendamisele tagab Euroopa autonoomsuse ja sõltumatuse oma territooriumi ja julgeoleku haldamisel ning soodustab innovatsiooni, teadustegevust ja kestlikku arengut.

2. Komisjoni teatis

2.1 Perioodi aprill 2014 – aprill 2017 programmi kosmosekomponent vastab üldjoontes prognoosidele, välja arvatud umbes kümnekuuline viivitus Sentinel 2 B orbiidile saatmisega Vene kanderaketi Rokotiga tekkinud probleemide tõttu. Viivituste vähendamiseks viidi Sentinel 2 B orbiidile Itaalia kosmoseagentuuri (ASI) ja ESA koostöös välja töötatud kanderaketiga Vega.

2.2 Orbiidil tiirlevad viis satelliiti saatsid 2017. aasta märtsi seisuga päevas 12 TB andmeid, mis ületab oluliselt ootusi, samuti on üle ootuste palju tasuta andmete levitamise saidi registreeritud kasutajaid, keda oli prognoositud 50 000 asemel 85 000⁽²⁾.

2.3 Sentinel 5P saadeti 13. oktoobril 2017 edukalt orbiidile eesmärgiga hankida iga päev andmeid Maa atmosfääri koostise kohta, jälgida kasvuhoonegaase, osoonikihti, samuti vääveldioksiidi, formaldehüüdi, vulkaanilise tuha ja vingugaasi kontsentratsiooni.

2.4 Algusest peale on Copernicusele tulnud kasuks koostöö teiste toetavate missioonidega, mis on üliolulised suurima kõrglahutusega andmete jaoks, mida Copernicus ei saa tagada. Tänu nendele missioonidele oli võimalik projektiga alustada juba enne esimese Sentineli satelliidi orbiidile saatmist. Lisaks n-õ paralleelsete missioonide raames hangitavatele andmetele kasutatakse ja võrreldakse maal, meres ja õhus asuvate andurite andmeid. Copernicuse andmete laialdaselt tunnustust leidnud täpsuse aluseks on just valideerimine, võrreldes neid andmeid Maal asuvate andurite salvestatud andmetega.

2.5 Copernicus on algusest peale olnud kasutajakeskne ja kasutajate vajadustel põhinev teenus. See lähenemisviis koos andmete avatud ja tasuta kasutamise võimalusega on aluseks programmi kasvavale edule teenuse kasutajate ja ettevõtjate hulgas.

2.6 Copernicuse juhtimine toimub oskustepõhiselt.

2.6.1 Kosmosekomponendi kooskõlastamine ja rakendamine on delegeeritud Euroopa Kosmoseagentuurile (ESA) ja osaliselt Euroopa meteoroloogiasatelliitide kasutamise organisatsioonile (EUMETSAT).

2.6.2 Teenused on usaldatud Teadusuuringute Ühiskeskusele (JRC), Euroopa Keskkonnaagentuurile (EEA), Euroopa Keskpika Ilmaennustuse Keskusele (ECMWF), ühendusele Mercator Océan, Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametile (Frontex), Euroopa Meresõiduohutuse Ametile (EMSA) ning Euroopa Liidu Satelliidikeskusele. Copernicuse vastavus georuumiandmete programmi INSPIRE standarditele tagab kõigi saadaolevate andmeallikate tõhusa kasutamise.

⁽¹⁾ ELT C 327, 12.11.2013, lk 38.

⁽²⁾ 17. jaanuari 2018. aasta seisuga oli registreeritud kasutajaid 118 000.

2.7 Komisjon annab positiivse hinnangu seni saavutatud tulemustele, eelarveprojektidele vastavusele, kasutajanõudluse kasvule ning koostööle teenuste haldamist toetavate institutsioonide ja asutustega.

2.8 Liikmesriikide esindajatest koosnev Copernicuse komitee ja kasutajafoorum teevad Euroopa Komisjoniga programmi üldise juhtimise vallas koostööd.

2.9 Väljapaistvaid tulemusi on saavutatud teabevahetuse ja Copernicuse pakutavatest võimalustest teavitamise vallas tänu sellistele eriprogrammidele nagu „Copernicus Relays“ ja „Copernicus Academy“, mille eesmärk on suurendada teadlikkust ja tagada kohalikud infopunktid.

2.10 Komisjon on koostöös ESAga korraldanud innovatsiooni edendamiseks mõeldud iga-aastast konkursi „Copernicus Masters“. Copernicuse idufirmadele mõeldud programm hõlmab ka programme „Copernicus Accelerator“, mis pakub juhendamist idufirmadele, peatset programmi „Copernicus Hackathons“ (kahe aasta jooksul 40 programmeerimismaratoni) ja programmi „Copernicus Incubation“, mille raames toetatakse kolme aasta vältel rahaliselt 60 idufirmat.

2.11 Komisjoni prioriteetid on tulevikus järgmised:

- rakendada Copernicuse majanduslikku potentsiaali, kasutades sellest saadavaid andmeid uuenduslike toodete ja teenuste loomiseks;
- tagada programmi stabiilsus tulevikus ning tasuta, täielik ja avatud juurdepääs andmetele;
- rakendada täielikult Euroopa kosmosestrateegiat, et tulla toime kliimamuutuste ja kestliku arengu väljakutsetega, jälgida CO₂ ja teiste kasvuhoonegaaside heidet, maakasutust ja metsandust ning Arktikas toimuvaid muutusi;
- suurendada julgeolekut, mida Copernicus saab tagada piirikontrollide ja mereseire kaudu.

3. Üldised märkused

3.1 Komitee avaldab heameelt tulemuste üle, mida komisjoni andmetel on seni Copernicuse programmiga saavutatud. Komitee on pidevalt toetanud Euroopa kosmosepoliitikat tervikuna, eelkõige kahte olulisemat programmi Galileo ja Copernicus: komitee selleteemalisi varasemaid arvamusi⁽³⁾ on komisjoni teatises ulatuslikult kajastatud.

3.2 Komitee leidis, et programmi põhieesmärgid on täidetud ja mõnes valdkonnas ka ületatud.

3.3 Satelliitide abil iga päev kogutavate andmete kvantiteet ja kvaliteet teevad Copernicusest maailma ühe juhtiva andmetootja, tagades Euroopa Liidu sõltumatuse oma territooriumi seire vallas ja tehes samas teistele maailmajagudele tasuta kättesaadavaks täpsed andmed. Programmi ootamatu edu on kaasa toonud probleeme andmevoogude haldamisel. Komitee soovib kiiresti ja tõhusalt toetada avatud avalikke andmekeskusi ning tagada suurandmete kiire allalaadimise vajaduse täitmine.

3.4 Copernicuse andmetele ja teabele juurdepääsu teenuste (DIAS) süsteemi peatne kasutuselevõtt peaks tagama lihtsa juurdepääsu ning koostöimes Copernicuse võrdlusandmetele juurdepääsu (CORDA) süsteemiga tooma kasutajate jaoks kaasa saadavalolevate andmete kvantiteedi ja kvaliteedi ilmse paranemise. Andmete puhul tuleks hinnata ka pilvisuse tegurit, kuna suurt osa olemasolevatest andmetest ei olnud võimalik edukalt kasutada pilvkatte tõttu. See aitaks oluliselt vähendada DIAS rajatiste tegevus- ja amortisatsioonikulusid.

3.5 Komitee rõhutab, et Copernicuse programmi saavutuste hindamisel tuleks lisaks majanduslikule küljele arvesse võtta ka sotsiaalseid ja keskkonnaaspekte. EL on seadnud endale kestliku arengu eesmärgid ja on kliimamuutuste vastu võitlemisel maailmas liidrite hulgas, pühendudes veendunult ja ambitsioonikalt COP21 eesmärkide saavutamisele. Copernicuse programm on seejuures aga kõige olulisem süsteem, mis tagab selged näitajad ja vahendid tulemuslikkuse ja saavutuste mõõtmiseks mitte ainult ELi tasandil, vaid ülemaailmselt.

⁽³⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega rajatakse ühenduse ruumandmete infrastruktuur (INSPIRE) (ELT C 221, 8.9.2005, lk 33); Maa seire Euroopa programm (GMES) (ELT C 339, 14.12.2010, lk 14); GMESi kosmosevaldkonnaga seotud ülesanded (ELT C 44, 11.2.2011, lk 153); Maa seire Euroopa programm (GMES) (ELT C 299, 04.10.2012, lk 72); Copernicuse programm (ELT C 67, 6.3.2014, lk 88); Euroopa kosmosestrateegia (ELT C 209, 30.6.2017, lk 15).

3.6 Hoolimata komisjoni ja volitatud teenistuste kiiduväärt algatustest puudub Copernicuse programmist saadava teabe eeliste kohta avaliku teabe vahetamiseks piisav kooskõlastatud poliitika. Sajad miljonid Euroopa kodanikud pole kosmose pakutavatest eelistest teadlikud. Komitee on korduvalt tungivalt palunud luua ulatuslik kosmoseportaali, mis oleks pühendatud Euroopa kosmosepoliitikale tervikuna. See peaks olema esimene samm **Euroopa kosmosekogukonna** loomise suunas, tuginedes Euroopa Sõe- ja Teraseühendusest saadud positiivsetele kogemustele ja selle juhtimismudelile, millest sai aluse Euroopa Ühendus.

3.7 Üks Euroopa kosmosestrateegia prioriteete on ergutada tööd ja jätkusuutlikku majanduskasvu. Juurdepääs ettevõtjate, innovatiivsete idufirmade ning andmetöötlaste ja uute rakenduste loomise valdkonna ekspertide kogemusele ja turuteadmistele võib kaasa aidata iga päev toodetavate andmete kasutamise kiirele arengule, luues tohutu potentsiaali positiivseks majanduslikuks, sotsiaalseks ja keskkonnamõjukuks.

3.8 Copernicuse programmi juhtimine on olnud hea, kusjuures komisjonile ja kaasatud ametitele on antud selged vastutusosalad. Copernicuse programmi käsitlev määrus peaks selle hea tasakaalu säilitama, nii et vastutus kosmosevaldkonnaga seotud ülesannete koordineerimise eest antaks jätkuvalt ESA-le ja teenuste haldamisega tegeleksid volitatud üksused.

3.9 Kosmoseteenuste areng on üksikisikutele ja ettevõtjatele suunatud digitaalteenuste arengu seisukohalt ülioluline. Copernicuse teenustel on ka hulga praktilisi igapäevaseid kasutusalasid. Näiteks suurendasid Austria põllumajandusettevõtjad tootlikkust 26 % tänu põldude seirele satelliitide abil; Madalmaades vähendas sama süsteem kulutusi süsivesinike kaevandamisele, transpordile ja logistikale; mitmes Euroopa linnas on suurendatud õhusaaste mõõtmiste täpsust 60 %, vähendades samas kulusid ⁽⁴⁾.

3.10 Komitee palub tungivalt kiirendada lairibaühenduse kasutuselevõttu kogu Euroopas, eriti maa- ja äärepoolsetes piirkondades, nagu kinnitati digitaalse ühtse turu strateegias.

3.11 Komitee kutsub komisjoni üles pühendumise erilise hoolega oskuste levitamisele ja uute töökohtade loomisele. Euroopa programmid peaksid toetama kutseõppekursuste loomist. Täppisviljeluse rakendamine võimaldab suurendada tootlikkust, hoides samas kokku veelt, väetistelt ja pestitsiididelt. Põllumajandus 4.0 saaks suurt kasu maavaatlusandmete kasutamise võimalusest ja nende andmete kombineerimisest geograafilise asukoha määramise jm tänapäeval saadaoleva tehnoloogiaga. Luuakse uusi elukutseid, nagu territoriaalanalüütik, küberagronoom ning kliimamuutuste leevendamiseks ette nähtud rakenduste arendaja.

3.12 Euroopa kosmoseprogrammide pakutavate võimaluste kiiret arengut takistav oluline probleem on rahastus, eriti VKEde ja idufirmade jaoks.

3.13 Veel üks oluline probleem on seotud küberturvalisuse, privaatsuse ja kosmosetaristu turvalisusega. Igapäevaelu sõltub üha enam kosmosest pärit andmete rakendustest. Komitee soovib tõhustada turvameetmeid ja hoogustada programme, mille eesmärk on kõrvaldada kosmosejäätmel ja satelliitidel, mis pole enam kasutusel ⁽⁵⁾. Taristu turvalisuse osas peaks EL edendama suuremat rahvusvahelist kokkulepet.

3.14 Riigiasutuste ja erasektori juhtpõhimõtte peaks olema „kõik saavad kaasa lüüa“, et ka kodanikuühiskonnal oleks võimalik tõhusalt osaleda. Eri avaliku ja erasektori ettevõtjate vahelise teabe killustatus takistab eelkõige VKEdele intensiivselt osaleda süsteemi võimalike kasutusvaldkondade väljatöötamisel.

3.15 Komitee kiidab heaks Euroopa Ülemkogu 1. detsembri 2017. aasta järeldused, mis ühtivad põhimõtetega, millele komitee on pikalt tähelepanu juhtinud: erasektori sidusrühmade kaasatus, pühendumine täieliku teabe tagamisele, pikaajaline visioon piisavate rahaliste vahenditega, uuenduslike ettevõtete arendamine ja toetamine, liidu suurem sõltumatus ja juhtpositsioon kosmosepoliitika vallas, mida praegu ohustavad traditsioonilised ja tekkivad konkurendid; kasutajakeskne lähenemine Copernicuse mittemilitaarse järelevalve ja juhtimise raames ning avatud ja juurdepääsetava tasuta süsteemi jätkamine.

⁽⁴⁾ Copernicuse sotsiaal-majanduslik mõju ELis sektorite kaupa.

⁽⁵⁾ ELT C 327, 12.11.2013, lk 38.

3.16 Hiljutises uuringus hindas komisjon Copernicuse programmist perioodil 2017–2035 saadavat kasu 67–131 miljardile eurole. Programmi jätkamine pärast 2021. aastat toob kasu koefitsiendiga 11–21 ja aitab kaasa 4 000 kõrget kvalifikatsiooni nõudva töökoha loomisele.

3.17 Komitee tõstab esile GMESi Aafrika programmi olulisust ning ELi ja Aafrika Liidu komisjoni hiljutiste koostöölepingute edu. ELi suurenev pühendumine Aafrikale ja arenguriikidele peaks eelkõige hõlmama väga kasulike Copernicuse-põhiste andmete ja maamajandamistehnoloogia edastamist, veeressursside väljaselgitamist ja hooldust ning põllumajandustootlikkuse tõstmist.

4. Konkreetsed märkused

4.1 Komitee kinnitab valmidust osaleda tugi- ja teabe levitamise algatustes, et teavitada kodanikuühiskonda Copernicuse süsteemi sotsiaal-majanduslikust potentsiaalst ja selle eelistest, nagu on tehtud näiteks projektiga „Kosmos ja ühiskond“, mida komitee kavatab jätkuvalt ellu viia. Sellistel strateegilistel projektidel nagu Galileo ja eelkõige Copernicus põhinevatel rakendustel oodatava väljapaistva edu seisukohalt on äärmiselt oluline tuua kokku riigiasutused, ametid, avaliku ja erasektori teenusepakkujad ning kodanikuühiskond.

4.2 Komitee jagab Euroopa Komisjoni muret kosmose valdkonnaga mitteseotud kasutajate vähese kaasatuse pärast, mis on senisest suuremat tähelepanu vajav probleem. Positiivseid kogemusi Euroopa GNSSi Agentuuriga (GSA) saaks Copernicuse puhul korrata, kui anda vastutus teabe ja mitmesuguste Copernicuse teenuste pakutavate võimaluste eest ühele asutusele. Uus agentuur võiks olla lahenduseks.

4.3 Komitee on seisukohal, et üks Copernicuse suure edu põhjus on see, et programm on juba algusest peale kasutajakeskne. Komitee avaldab erilist heakskiitu selle kaasavale juhtimismudelile. Esmakordselt on liidu strateegilise programmi puhul kaasatud strateegiliste otsuste tegemisse liikmesriikide kõrval kasutajafoorumi kaudu ka kasutajate kogukond. Komitee soovib, et foorumisse kaasataks alaliselt koos liikmesriikide määratud kasutajatega ka Euroopa ühingute valitud erakasutajad. Komitee avaldab valmidust foorumis osaleda. Ka riigi tasandil peaksid kasutajafoorimid olema võimalikult avatud kodanikuühiskonna osalemisele.

4.4 Üks probleem, mis tuleks kiiresti lahendada, on *in situ* andmete standardimine ja koostalitlusvõime. Need probleemid on tingitud INSPIRE⁽⁶⁾ direktiivi erinevast kohaldamisest ja vasturääkivatest õigusaktidest liikmesriikide tasandil. Komitee soovib komisjonil ja liikmesriikidel võtta kiiresti ülesandeks tagada keelte ja menetluste oluline ühtlustamine, mis on vajalik andmete täielikuks, tõhusaks ja vabaks kasutamiseks.

4.5 Komitee peab äärmiselt oluliseks erainvestorite, Euroopa ja rahvusvahelise finantsüsteemi ning investeerimisfondide kaasamist. Hea lahendus võib olla nn kosmosevõlakirjade loomine, millele annaks tagatise Euroopa pangandusasutused, nagu EIP, või rahvusvahelised institutsioonid, nagu Rahvusvaheline Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (IBRD) erinevate kosmosega seonduvate projektide ja arenguriikides rakendatavate projektide puhul.

4.6 Komitee on seisukohal, et kolmandate riikidega tuleks kohaldada vastastikkuse põhimõtet, eriti kanderaketide kasutamise osas. Eelistada tuleks Euroopa kanderakette, kusjuures Euroopa koostöö tulemusena saadetakse peagi orbiidile ka kanderaketid Ariane 6 ja Vega C. Need on paindlikud kandjad, mis on täienduseks saadaolevatele võimalustele. Alates 1996. aastast kasutusel olnud Ariane 5, mis on edukalt orbiidile saadetud 82 korral, on töös kuni 2023. aastani ning valiti välja Hubble'i teleskoobi järeltulija James Webbi teleskoobi orbiidile viimiseks. Rahvusvahelisel turul valitseb tugev konkurents ja mõned proteksionistlikku poliitikat järgivate konkureerivate riikide ettevõtjad kavandavad tulevastel aastatel tellimuste saamiseks hinnadumpingut.

4.7 Lisaks majanduslikule ja sotsiaalsele tegevusele peab komitee äärmiselt oluliseks ka panust inimkaubanduse vastasesse võitlusesse, rändajate päästmist äärmusliku ohu korral ning ELi oma piiride kindlustamist tõhusate meetmetega, et võidelda peamiselt Lähis-Ida sõjatandritelt lähtuva terrorismi vastu. Territooriumi turvalisus ja kaitse vastab Euroopa kodanike suurenevale nõudlusele.

Brüssel, 14. märts 2018

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽⁶⁾ INSPIRE direktiiv.